

ΤΟ «ΣΥΜΒΑΝ»

Ἀνέκδοτο διήγημα

τῆς ΚΑΝΗΣ ΚΑΡΑΒΑ*

«Ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε καὶ ἦλθε χάλαζα καὶ φωτιά, ἀνακατωμένα μὲ αἷμα, τὰ ὅποια ἐρρίχθησαν εἰς τὴν γῆν. Καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κήκηκε καὶ τὸ τρίτον τῶν δέντρων κήκηκε καὶ κάθε γλωρό χορτάρι κήκηκε...».

Ὁ Νικόλας τοῦ Τσαούση καὶ τῆς Νικολίνας τοῦ Κοτσακᾶ ὁ γιός, ἐτῶν 47, ἐκ χωρίου τῶν Ἀγράφων, ὕπανδρος μετὰ ἀλλοπίστου καὶ ἔχων τρία (3) παιδιά, διέμενεν εἰς Μανχάιμ Γερμανίας ἀπὸ χρόνων πολλῶν... Ὁ Νικόλας τοῦ Τσαούση ἤρχετο εἰς τὸ χωρίον τοῦ ἄπαξ τοῦ ἔτους, μετὰ γυναικός καὶ τέκνων μὲ τὴν λήξιν τοῦ θέρους καὶ ἐβδομάδας δύο διέμενεν εἰς τὸ πατρικὸν τῶν γονέων του. Ὁ Νικόλας τοῦ Τσαούση ὁ γιός εὐρέθη δεμένος χειροπόδαρα καὶ καμένος μέσα εἰς τὰ χόρτα, εἰς ἀγροτεμάχιον τοῦ πατρός του κείμενον μέτρα χίλια μακρὰν τοῦ χωρίου του. Καὶ τὸ χωράφι ὅλο ἐκάηκε καὶ τὰ δέντρα ὅλα ἐκάησαν καὶ κάθε γλωρό χορτάρι ἐκάηκε. Ὁ Θεὸς νὰ ἀναπάψει τὴν ψυχὴν του...

Ἐγὼ ὁ Γιάννος τοῦ Ράφτη καὶ τῆς Φιλουμένης τοῦ Κουτσοῦ ἔμαθα τὴν εἰδησιν ἀπὸ τὲς ἐφημερίδες.

«Ὁ δεῦτερος ἄγγελος ἐσάλπισε καὶ σάν ἓνα μεγάλο βουνὸ πού καιότανε ἐρρίχθηκε εἰς τὴ θάλασσα καὶ ἔγινε τὸ τρίτον τῆς θάλασσας αἷμα, τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ ζωντανὰ δημιουργήματα, πού ἦσαν εἰς τὴν θάλασσαν πέθαναν καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων καταστράφηκε...».

Ὁ Παντελής τοῦ Κοτζαμάνη καὶ τῆς Ματούλας τοῦ Τρίγκα ὁ γιός, ἐτῶν 47, ἐκ χωρίου τῶν Ἀγράφων (τοῦ αὐτοῦ μὲ τὸν προηγούμενον), διαζευγμένος ἀπὸ τοῦ Κιόρσαββα τὴν θυγατέρα καὶ ἔχων δύο παιδιά καὶ ἓνα κορίτσι, διέμενεν εἰς Αὐστραλίαν ἀπὸ χρόνων πολλῶν καὶ ἦτο ναυτικός. Εἰς τὸ χωρίον του ἤρχετο τοῦ πέμπτου ἔτους παρελθόντος ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἐπίσκεψη καὶ διέμενεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Σοφούλας τῆς ἀδελφῆς του, χήρας Νασάκη Κοτζάμπαση. Ὁ Παντελής ὁ Κοτζαμάνης εὐρέθη νεκρός, χειροπόδαρα δεμένος, μέσα εἰς τὸ σαπιοκάραβο τοῦ Τράνταλη τοῦ καπετάνιου, ὁ μισός μέσα εἰς τὸ νερόν καὶ ἔγινεν τὸ νερόν αἷμα καὶ ὁ ἴδιος βρῶσιν διὰ τὰ ὄψαρια...

Ἐγὼ ὁ Γιάννος τοῦ Ράφτη καὶ τῆς Φιλουμένης ἔμαθα τὴν εἰδησιν ἀπὸ τὸν πόρο τοῦ χωριοῦ.

* Βλ. *Περιδιαβάσματα*, σελ. 00, πρόσφατο μυθιστόρημά της *Σχημα ὀξύμωρον ἢ Ἡ Λίζα καὶ τὰ περίεργα μαρούλια*, Ἐκδόσεις Καστανιώτη, Ἀθήνα 2005, σελ. 300 (δεύτερο βιβλίο της· τὸ πρῶτο, *Τὸ ποτάμι καὶ τὰ караγάτσια*, μυθιστόρημα, Ἐκδόσεις Γκοβόστη, Ἀθήνα 2002). Ἡ Κανὴ Καραβᾶ γεννήθηκε καὶ μεγάλωσε στὴ Φτελιά τῆς Δράμας. Σπούδασε Δημοσιογραφία καὶ Δημοσιολογία καὶ ἀπὸ τὸ 1982 ζεῖ στὴ Βρυξέλλες.

«Ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε κι ἔπεσε ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἓνα μεγάλο ἄστρον πού καιότανε σάν λαμπάδα και ἔπεσε ἐπάνω εἰς τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν και ἐπάνω εἰς τὰς πηγὰς τῶν νερῶν. Τὸ ἄστρον λεγόταν Ἄψινθος. Καί μετεβλήθη τὸ τρίτον ἀπὸ τὰ νερά σέ ἄψινθον και πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους πέθαναν ἀπὸ τὰ νερά, διότι εἶχαν γίνει πικρά...».

Ὁ Μιχαλιὸς τοῦ Τσαμπίκου ὁ γιὸς και τῆς Κούλας τοῦ Λιόνταρου, ἐτῶν 47, διέμενε εἰς χωρίον τῶν Ἀγράφων, τὸ αὐτὸ μὲ τοὺς προηγούμενους, ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του. Εἶχε ἓνα παιδί κι ἓνα κορίτσι ἀπὸ τὴν Δέσπω τοῦ Τοκογλύφου. Ὁ Μιχαλιὸς τοῦ Τσαμπίκου εἰς τὸ καφενεῖον του ἦτο και μπεκρολογουσε μέχρι πρωίας ὅτε εὐρέθη νεκρὸς ἔξω ἀπὸ τὸ καφενεῖον του. Ἔβγαζεν γαλαζωπούς ἀφρούς ἀπὸ τὸ στόμα και σπαρταροῦσε σάν τὸ ὀφάριον, πέντε ἄνδρες τὸν ἐβάσταγαν και ἐτρανταζότανε σὰ σφαχτάρι ἕως ὅτου παραδώσει τὸ πνεῦμα εἰς τὸν διάβολον. Εἰς τὸ ποτήρι μὲ τὸ κρασί πού κατάπνευε εὐρέθη φάρμακο ἱκανὸ νὰ φαρμακώσῃ ἓναν ταῦρο, ἴσως και δέκα, εἶπαν κάτι κουστουμαρισμένοι πού ἦρθαν ἀπὸ τὴν Χώρα και ἔμειναν δυὸ-τρεῖς μέρες νὰ κάμνουν ἐρωτήσεις σέ ὄλο τὸ χωριό...

Ἐγὼ ὁ Γιάννος τοῦ Ράφτη και τῆς Φιλουμένης ἤμην παρὼν εἰς τὸ συμβάν.

Σάλπισε τὸ μολύβι, πάτησε γερά και ἔβαλε τὴν τελεία. Ὁ Γιάννος τοῦ Ράφτη ὁ γιὸς, κρατοῦσε μερολόγιο, ὁ Θεὸς νὰ τὸ κάμει, τὸ τεφτέρι μὲ τὰ βερεσέδια τοῦ Τίγγα τοῦ μπακάλη καλύτερο ἦτονε.

«Καί ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε και κτυπήθηκε τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου και τὸ τρίτον τῆς σελήνης και τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ὥστε τὸ τρίτον μέρος τους νὰ σκοτιστεῖ και τὸ τρίτον τῆς ἡμέρας δέν εἶχε φῶς. Ὅμοίως και ἡ νύκτα...».

Ὁ Γιάννος τοῦ Ράφτη και τῆς Φιλουμένης διέθετε μικρὸ ἄχερώνα στὰ πρηνὴ τοῦ λόφου πλησίον τοῦ χωρίου, ἐκεῖ ὅπου ἄρχιζε τὸ δάσος, τὸν ἄχερώνα ἔχων μετατρέφει εἰς οἰκίαν. Εἰς τὸ χωρίον σπανίως ἐμφανίζετο, ὡσὰκις δὲ τὸν ἔβλεπαν μόνος του ἦτονε ἢ μὲ τὸν σκύλον, πλὴν ὅμως και αὐτὸς ἐτσιγκουνεύετο νὰ ὀμιλεῖ και μιά καλημέρα και αὐτὴν μὲ τὸ ζόρι τὴν ἔλεγε και ὀλίγα λόγια ἀντάλασσε μὲ τοὺς συντοπίτες του. Ἐξὸν ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἀνωτέρω μεταστάντες και τὸν γιόν τοῦ Γιαννάκη τοῦ Τράντα και τῆς Φανῆς τοῦ Τσελέμπε. Μὲ αὐτοὺς δέν ὀμίλησε ποτέ ἀπὸ τὸ «συμβάν» και μετὰ.

Σήμερα, τῆς Ἀναλήψεως, ἡμέρα Πέμπτη, ἔφυγε ἀπὸ τὸ καφενεῖο κατὰ τίς ἑφτά τὸ ἀπόγιομα, στὰ χέρια κρατῶν φραντζόλα λευκοῦ ἄρτου και κάτι μπακαλικά, μορταδέλα και μετσοβίτικο. Τὸ σκυλί ἦτονε δεμένο στὸ παλούκι μπροστὰ ἀπὸ τὸν ἄχερώνα, πλέον οἰκία, τὸ ἐτάισε τὴ μισὴ μορταδέλα και ὀλίγον μετσοβίτικο, ἔπλυνε τὰ χέρια και ἐκάθησε νὰ φάει τὸ ὑπόλοιπον. Σάν ἐτελείωσε, ἐβγήκε στὸ χαγιάτι και ἐκάθησε στὴν ξύλινη πολυθρόνα, ὁ Θεὸς νὰ τὴν κάμει. Λαγάριζε σιγά-σιγά ἢ μέρα κι ὁ οὐρανὸς ἐβάφτηκε μαβή. Ἀπόψε ἦτονε ἢ ἐκλειψή σελήνης και θὰ ἔμεινε νὰ τὴν ἰδεῖ. Θὰ ἐκαλύπτετο τὸ

τρίτον της και τὰ ἄστρα θὰ ἀφανίζονταν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ και θὰ ἐσκοτίζετο τὸ σύμπαν. Ὡραῖο ὅμως τὸ ἀπόγιομα ἦτονε ἀκόμη. Ἐμεινε ἐκεῖ, ἔστριψε δυὸ τσιγάρα, πέρασε τὸ ἓνα στὸ αὐτὶ και τὸ ἄλλο τὸ ἄναψε. Τὸ σκυλί ἀλυχτοῦσε και μαζί ἀλυχτούσανε ὄλα τὰ σκυλιά τοῦ χωριοῦ και τοῦ βουνοῦ, εἶπαμε, ἀπόψε ἦτονε ἢ ἐκλειψή και τὰ ζαγάρια ἀντιλαμβάνουντε καλύτερα και τὰ πετούμενα και αὐτὰ ἐπίσης.

Μπήκε στὸν ἄχερώνα-σπίτι και ἐξάπλωσε στὸ ντιβάνι. Λίγα πράγματα, τὰ τελείως ἀπαραίτητα, καθὸτι ἀνάγκες πολλές δέν εἶχε. Στὴ βιβλιοθήκη, ὁ Θεὸς νὰ τὴν κάμει, κάμποσα βιβλία και πολλές ἐφημερίδες στιβασμένες. Μοναδικὸ στολίδι μιά φωτογραφία σέ κάδρο.

Ὁ Νικόλας τοῦ Τσαούση, ὁ Παντελῆς τοῦ Κοτζαμάνη, ὁ Μιχαλιὸς τοῦ Τσαμπίκου, ὁ ὑποφαινόμενος και ὁ Γιαννάκης τοῦ Τράντα, ἐπόζαρον ἀγκαλιασμένοι και ἀρκούντως χαμογελαστοί, στὰ πόδια τους ἢ Ἀγνούλα τοῦ Γιαννάκη ἢ ἀδερφή. Ἀγαπημένοι φίλοι και ἀχώριστοι οἱ τέσσερις, και ἢ Ἀγνούλα νὰ μπερδεύεται στὰ πόδια τους. Μέχρι τὸ «συμβάν». Ἀπὸ τότε ἀπόφευγαν και νὰ κοιταχοῦν ἀκόμη. Ὁ ἴδιος ἔκαμε δέκα χρόνια νὰ πατήσῃ τὸ πόδι του στὸ χωριό. Ὁ Γιαννάκης τοῦ Τράντα, τῆς Ἀγνούλας ὁ ἀδερφός, μόνον τοῦ ῥιχνε βλέμμα ἐπίμονο και σκοτεινὸ.

Ρούφηξε και γέμισε τὰ πλεμόνια του καπνὸ. Οἱ τρεῖς εἶχαν «φύγει». Ὅχι τυχαῖα. Κάποιοι τοὺς ξεπάστρεψε. Δέν ἔβαζε τὸ μυαλό του νὰ σκεφτεῖ τί και ποιός, κατὰ βάθος γνώριζε πολὺ καλά. Μόνον πού ἀπόφυγε νὰ ἔπῃ στὸν ἀνακριτῆ. Ὅχι γι' αὐτοὺς, ὄσοχι, γιὰ τὴν Ἀγνούλα. Μόνον γι' αὐτὴν. Τὴν ἀπάντησε τυχαῖα πρὶν πέντε χρόνια... «Ἀγνούλα...». Κατέβασε αὐτὴ τὸ κεφάλι και τὸ ἔβαλε στὰ πόδια. Δέν μιλοῦσε ἀκόμα. Εἶχε νὰ μιλήσῃ ἀπὸ τότε, ἀπὸ τὸ «συμβάν»... Βγήκε νὰ κατουρήσῃ, εἶπαν στὸ χωριό, και ἢ κακιά ἢ τύχη τὸ ἔφερε νὰ κατουρήσῃ σέ τραπέζι διαβόλων, ἔ κι αὐτοὶ θύμωσαν πού τοὺς ἔκοψε τὸ φαγοπότι και τῆς πῆραν τὴ λαλιά. Στὰ δέκα της χρόνια.

Σήμερα, σαρανταένα, ἄλλαγή ἀκόμα. Ζοῦσε μὲ τὸν ἀδερφό της τὸν Γιαννάκη τοῦ Τράντα. Ἀνύπαντρος κι αὐτός. Ἀνύπαντρος και σκοτεινός. Μαῦρος. Λίγα λόγια και πολὺ δουλειά. Στὰ χωράφια, στοὺς μπαχτσέδες, στὰ χτήνη. Μόνον Κυριακὴ σινιαιρίζοταν, ἔπαιρνε τὴν Ἀγνούλα ἀγκαζέ και ἐπήγαιναν στὴν ἐκκλησιά. Κάποτε τοὺς εἶδανε και στὴν πόλη νὰ τρῶνε παγωτὸ στὸ ζαχαροπλαστεῖο. Αὐτὸς ὀμιλοῦσε και γελοῦσε και εἶπανε τότε «θαῦμα, θαῦμα» κι ἔκτοτε δέν τὸν ξαναεἶδανε νὰ γελά. Ἡ μπορεῖ νὰ γελοῦσε μόνον μὲ τὴν Ἀγνούλα ὅταν ἦτονε οἱ δυὸ τους.

Ἀναστένανε ὁ Γιάννος. Σκληρή καί γι' αὐτόν ἡ ζωὴ ἐστάθηκε. Ἔχασε τὴν Εὐγενία τὴν γυναίκα του καί τὸ μονάκριβό του σέ δυστύχημα. Μὲ τὸ τρίκυκλο ἦτονε οἱ τρεῖς τους, στὴ Χώρα γιὰ τὰ βδομαδιάτικα εἶχαν πάει, λάδι, ὄσπρια καί τὰ λοιπὰ καί ἔπαθε βλάβη τὸ ἀναθεματισμένο. Κατέβηκε νὰ τὸ κοιτάξει, καί ζορίζοταν νὰ βρεῖ τὴ ζημιὰ. Ἄκουσε τὸ στρίγγλιγμα τῶν φρένων, σήκωσε τὸ κεφάλι καί τὸ κοπάνησε στὸ ἀνοιχτὸ καπό, μισοζαλίστηκε, ἀλλὰ κατάφερε νὰ σταθεῖ ὀρθὸς καί εἶδε. Τὸ φορτηγὸ τοὺς ἔκοψε στὰ δυό, τὴν Εὐγενία καί τὴ Φωτούλα του. Τὸν βρῆκαν ἐκεῖ μετὰ ἀπὸ ὧρες νὰ προσπαθεῖ νὰ κολλήσει τὸ κεφάλι στὸ σῶμα τοῦ κοριτσιοῦ του... Αὐτὸ γίνηκε πρὶν πολλὰ-πολλὰ χρόνια. Δέν θυμᾶται ἀκριβῶς πόσα. Εἶχε σταματήσει νὰ μετρᾷ. Μόνον ἐπερίμενε νὰ περνᾷ ὁ καιρὸς... Εἶχε ἀρχίσει νὰ σκοτεινιάζει. Ἔλυσε τὸ σκύλο νὰ πάει νὰ κάνει τὴν ἀνάγκη του κι ἔμεινε ὀρθὸς ν' ἀγναντεύει πρὸς τὸ βουνό. Πάντα ἔνοιωθε ἕνα τσίμπημα ὅταν κοιτοῦσε πρὸς τὰ πάνω, πρὸς τὴν στάνη τοῦ πάππου του, ἐκεῖ κάπου εἶχε γίνε καί τὸ «συμβάν».

Πᾶνε πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε. Δέν θυμᾶται πόσα. Πάντως πολλὰ. Ἡ Ἀγνούλα ἦτονε δέκα χρονῶ. Σάν κλαδάκι ἦτονε ἀδύνατη. Καί εἶχε μιὰ φωνή πού σάν ἐτραγουδοῦσε τὰ λυπητερά ἐράγιζαν καί οἱ πέτρες. Τὸ καμάρι τοῦ μάρμπα της τοῦ Τράντα. Παρατσούκλι ἦτονε, τὸ πραγματικὸ τους δέν τὸ θυμόταν. Κι ἔπειτα τὸ ἀηδόνι ἐβουβάθηκε. Περραστικὸ θὰ εἶναι εἶπαν τότε, τὴν ἐγύρισαν στοὺς παπᾶδες νὰ τὴ διαβάσουν σολομωνική, στὰ μοναστήρια, μέχρι στὴν Παναγιά τῆς Τήνου τὴν ἐκουβάλησαν. Τίποτα. Μετὰ τὴν ἐπήγγαν σ' ἕναν μεγαλογιατρὸ στὴν πρωτεύουσα. Γύρισαν ἀπογοητευμένοι. Ψυχολογικὸ εἶπε αὐτός. Κάποτε θὰ μιλήσει. Μόνη της, μὴ τὴν ζορίζετε.

Δέν μίλησε ποτέ. Δέν ξαναπῆγε σέ παπᾶδες, μήτε στὰ μοναστήρια ἐπῆγε. Βοήθαγε τὸν ἀδελφὸ της τὸν Γιαννάκη τοῦ Τράντα στὰ χωράφια. Στὸ σπίτι ἐμαγεύειρε καί σινιάριζε καί κουβαλοῦσε καί τὸ νερό ἀπ' τὸ πηγάδι. Ἀλλὰ δέν ἦταν μοναχὴ της. Ὁ Γιαννάκης τοῦ Τράντα εἶχε πάρει ἐργάτη νὰ φυλάει τὴν Ἀγνούλα τὴν μέρα. Τὸ βράδυ δέν χρειάζοταν. Ὁ ἐργάτης κοιμόταν στὴν ἀποθήκη καί ὁ Γιαννάκης τοῦ Τράντα κλειδαμπάρωνε μὲ χοντρές κλειδαριές τὴν πόρτα καί τὰ ξύλινα παντζούρια. Καί εἶχε καί τὸ τουφέκι παραμάσχαλα. Δέν πείραζε κανέναν, ἀλλὰ τὸν ἀπόφευγαν στὸ χωριό. Εἶναι σαλεμένος, ἔλεγαν, κάτι χάνει λάδια. Τί φοβᾶται, δυὸ μέτρα νταγλαράς; Μυστήρια πράματα, τοῦ Θεοῦ ἢ τοῦ Διαβόλου κι αὐτῶν δέν τοὺς ἔπεφτε λόγος. Μόνον ὁ Γιάννος τοῦ Ράφτη ἤξερε. Ἦξεραν κι ὁ Νικόλας κι ὁ Παντελής κι ὁ Μιχαλῖος ἀλλὰ αὐτοὶ πᾶνε καλλιὰ τους καί ξέρουνε καί τὸ λόγο.

Βγῆκε νὰ μαζέψει τὸ σκύλο. Δέν ἀκουγότανε τὸ ζαγᾶρι. Ἀνέβηκε λίγο πρὸς τὸ βουνὸ σφυρίζοντας. Τότε ἔνοιωσε τὴν ἀνάσα πίσω του. Τὸν μπαγάσα.. Γέλασε. Γύρισε ἀπότομα καί γούρλωσε τὰ μάτια. Δέν ἐπρόκαμε οὔτε νὰ κουνηθεῖ. Ἡ μαχαιριά τὸν ἐβρῆκε κατάστηθα καί τὸ αἷμα πῆδηξε σάν τὴν βρῦση στὸ

πρόσωπο τοῦ ἄλλου. Στὴ δευτέρη μαχαιριά ἐβασίλειψαν τὰ μάτια του, οὔτε νὰ σκεφτεῖ δέν πρόκαμε καί ἡ σελήνη εἶχε σκεπαστεῖ ἀπὸ τὴν σκιά τῆς γῆς καί ἡ γῆ ἦτον τὸ τρίτον σκοτεινὴ. Σκοτεινίασε κι ὁ νοῦς του καί ἔπαψε ἐντελῶς νὰ σκέφτεται καί πῆγε κι αὐτός ἐκεῖ πού πᾶνε ὅλοι ὅσοι φεύγουν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, στὸν ἀγύριστο δηλαδή... Ὁ Γιαννάκης τοῦ Τράντα μῆκε στὸ φτωχικὸ του καί κρέμασε τὸ ὄπλο του στὸ καρφί. Ἡ Ἀγνούλα τοῦ ἔκαμε νόημα νὰ κάτσει στὸ τραπέζι. Εἶχε σούπα μὲ τὸν πετεινὸ πού ἔσφαξε σήμερα τὸ πρωί. Τὴν αὐγόκοψε προλίγο καί ἦταν ζεστὴ ζεστὴ. Ἐφαγε ὁ Γιαννάκης τοῦ Τράντα, ρεῦτηκε καί ἐσκούπησε μὲ τὴν ἀνάστροφη τὸ στόμα του.

«Ἀγνούλα, πάει τέλειωσε. Τοὺς ξεπάστρεψα ὅλους. Τώρα μορεῖς νὰ μιλήσεις, δέν ἔχεις νὰ φοβᾶσαι τίποτα καί κανέναν. Θὰ βράζουν στὴν κόλαση, στὰ καζάνια, θὰ καρφώνονται καρφιά πυρωμένα στὰ κεφάλια τους καί θὰ καίγονται αἰωνίως. Τέρμα αὐτοί. Ἐσὺ ὅμως πρέπει νὰ μιλήσεις. Οἱ ἄνθρωποι πού δέν μιλοῦν τρελλαίνονται. Εἶσαι ὑποχρεωμένη νὰ μιλήσεις, πρέπει νὰ μιλήσεις, τ' ἀκουσε;».

Εἶχε ἀρχίσει νὰ ὑψώνει τὴ φωνή της. Ἡ Ἀγνούλα τὸν ἐκοίταζε μὲ μάτια ἔτοιμα νὰ πεταχτοῦν ἔξω καί τὸ στόμα ἔχασκε γεμάτο ἀπορία καί ἐρωτήματα. Ποιὸν ἄλλο εἶχε ξεπαστρέψει πέραν τοὺς τρεῖς προηγούμενους; Τὸν κοίταζε ἐρωτηματικά.

«Νὰ δεῖς πὼς πηδοῦσε τὸ αἷμα του καί μὲ κοίταζε μὲ περιέργεια σάν νὰ μὴν καταλάβαινε τὸ χτήνος, μὲ κοίταζε κι οὔτε ἡ φωνή της δέν βγῆκε μόνον ἔπεσε ἐκεῖ μπροστὰ στὰ πόδια μου κι ἐγὼ τὸν ἔφτυσα. Γιὰ τὸν Γιάννο τοῦ Ράφτη σοῦ μιλῶ...».

Ἄρχιζε νὰ οὐρλιάζει ἡ Ἀγνούλα, νὰ οὐρλιάζει καί νὰ ξεριζώνει τὰ μαλλιά της, νὰ γδέρνει τὰ μάγουλά της, νὰ βαράει τὸ κεφάλι της στὸ τραπέζι. Στὴν ἀρχὴ αὐτὸς ἔμεινε νὰ τὴν κοιτάζει σάν χαζός, μετὰ τὴν ἄρπαξε ἀπὸ τὰ μπράτσα, τὴν ἐτράνταξε, μάταια, τὰ οὐρλιαχτὰ ἐμεγάλωσαν καί τὸ κορμάκι της, φύλλο στὸν ἄνεμο, χτυπιότανε ἀριστερὰ καί δεξιὰ καί τοῦφες-τοῦφες τὰ μαλλιά τῆς ἔπεφταν στὸ πάτωμα καί πολλοὶ σταυροκοπήθηκαν μέσα στὰ σπίτια τους, ἀλλὰ οἱ πόρτες ἔμειναν ἐφτασφάλιστες.

Οὐρλιαξε ἡ Ἀγνούλα, οὐρλιαξε μ' ὅλη της τὴ φωνή, αὐτὴν πού ἔμεινε φυλακισμένη τριανταεὶς ὁλόκληρα χρόνια, οὐρλιαξε καί βαροῦσε γροθιές τὸ στῆθος της καί ἐξερίζωνε τὰ μαλλιά της. Σταμάτησε ἀπότομα, ἀλλὰ τὸ στῆθος της ἐσυνέχιζε νὰ τραντάζεται ἀπὸ τὸ λαχάνιασμα καί τὰ ἀναφιλητά.

«Ἀνέβηκα στὸ βουνό.. στὴν στάνη τοῦ μάρμπα-Κίτσου τοῦ πάππου τοῦ Γιάννου... ἐκεῖνο τὸ ἀπόγιομα... Ἔλα νὰ πάρεις δυὸ μυτζήθρες γιὰ τὴ μάνα σου μου, εἶχε πῆε στὴ βρῦση πού τὸν συνάντησα καί πότιζε τὰ ζαγᾶρια του... Πῆγα καί τίς ἐπῆρα τίς μυτζήθρες καί ὁ Γιάννος ἦτον ἐκεῖ. Μοῦ ἔδειξε τὰ δυὸ ἀρνάκια πού ἐγεννήθηκαν ἐκείνη τὴν μέρα... καί μετὰ ὁ μπαρμπα-Κίτσος

τουῦ εἶπε νά μέ κατεβάσει στό χωριό γιατί ἄρχιζε νά σκοτεινιάζει... Σταματήσαμε στή βρύση... κοντά στό ξωκλήσι τῆς Ἁγία-Κυριακῆς καί μιλούσαμε. Τότε ἐφάνηκαν ὁ Νικόλας κι ὁ Παντελής κι ὁ Μιχαλῖός... Κάπως μοῦ ἐφάνηκαν, ἀλλά δέ μίλησα... Σάν νά εἶχαν κάτι στό μυαλό τους κι ἔριχναν ματιές ὁ ἕνας στόν ἄλλο... Ὁ Νικόλας μέ πλησίασε καί ἐπῆγε νά μέ πιάσει ἀπό τή μέση... Τόν ἔσπρωξα... ἀλλά αὐτός πιό δυνατός πού ἦτονε... μ' ἔπιασε ἀπ' τὰ χέρια καί μέ στρίμωξε στόν τοῖχο τῆς ἐκκλησιᾶς... Ὁ Γιάννος ἔκανε νά τρέξει νά μέ βοηθήσει... Φώναξε, “Τί κάνετε ἐκεῖ ρέ; Ζουρλαθήκατε;”... Τόν ἄρπαξαν ὁ Παντελής μέ τό Μιχαλιό... τόν ἔριξαν κάτω... ὁ Παντελής τόν ἐπάταγε στό λαιμό μέ τή λαστιχένια μπότα... κι ὁ Μιχαλῖός τοῦ ἔδωσε τὰ χέρια πίσω... Πήγαινε νά φωνάξει... σπαρταροῦσε νά ξεφύγει... ἀλλά ὁ Παντελής τόν ἔκοβε ἀγριεμένος... “Μήν κουνιέσαι, θά σοῦ τσακίσω τόν τράχηλο κανάγια...” Ὁ Νικόλας μ' ἔριξε κάτω... χτυπιόμουν, προσπαθοῦσα μέ κλωτσιές καί γροθιές, ἦτον δυνατός, πιό δυνατός ἀπό ἐμένα... Μετά ἀλλάξαμε μέ τόν Παντελή καί μετά ὁ Παντελής μέ τόν Μιχαλιό... Πέρασε πολύ ὥρα... δέ θυμᾶμαι πόση... οὔτε πόσο ἐκράτησε. Μετά ἔβγαλαν μαχαίρι καί ἀπειλήσαν τόν Γιάννο... “Ἄν μιλήσεις, θά σέ καθαρίσουμε”... εἶπαν. “Ὅπου καί νά κρυφτεῖς θά σέ βροῦμε... Οὔτε τώρα οὔτε ποτέ... Μόκο, κατάλαβες;”... Σήκωσαν τὰ παντελόνια τους... ἔφτυσαν ἀπάνω μου κι ἔφυγαν... Ὁ Γιάννος μέ βοήθησε νά πλυθῶ... “Πάω στούς χωροφύλακες”... εἶπε, “θά τοῦς καταδώσω καί θά τοῦς πιάσουν Ἄγνούλα, μή φοβᾶσαι τίποτα, ἐγώ εἶμαι ἐδῶ...” “Δέν θά πεῖς τίποτα, οὔτε στούς χωροφύλακες οὔτε πουθενά, ἀκοῦς;... Ἄλλιῶς θά φαρμακωθῶ... Πουθενά, ξέχασέ το κι ἐσύ ὁ ἴδιος... Φύγε ἀπ' τό χωριό ὅσο πιό μακριά μπορεῖς... Ἐγώ... μή νοιάζεσαι, ἐγώ θά εἶμαι καλά... Μόνο νά μή μιλήσεις, σέ κανέναν, τ' ἀκουσες;”... Αὐτό ἔγινε, ἀδερφέ μου, ἐκεῖ πάνω... Κι ὁ Γιάννος ἐκράτησε τό λόγο του... Δέν τό εἶπε πουθενά καί ἔφυγε ἀπό τό χωριό... Δέν ξέρω πῶς τό ἔμαθες... Ὅταν ἐβρῆκαν καμένο τόν Νικόλα τοῦ Τσαοῦση, κατάλαβα ὅτι ἤξερες... Τότε ἔπρεπε νά μιλήσω... Τότε... Ἀλλά δέν ἐφαντάστηκα... Δέν ἐπῆγε τό μυαλό μου... Τώρα εἶναι ἀργά...».

Ἐξω ἡ σκιά τῆς γῆς εἶχε σκεπάσει τό φεγγάρι καί τό τρίτον τῆς γῆς δέν εἶχε φῶς καί τό τρίτον τῶν ἀστέρων. Ἡ Ἄγνούλα τοῦ Γιαννάκη τοῦ Τράντα ἡ ἀδερφή ζάρωσε πάνω στό ντιβάνι μέ τήν ψυχή φουρτουνιασμένη καί τό μυαλό θολωμένο. Ἦτονε καιρός νά πάει στούς χωροφύλακες.

